

з лексічным паўторам членаў сказа і простых сказаў. Такія сінтаксічныя адзінкі, з'яўляючыся выразнымі моўна-выяўленчымі сродкамі, служаць для перадачы шматлікіх семантычных і суб'ектыўна-мадальных значэнняў і сведчаць пра моўнае майстэрства народнага паэта Беларусі.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. Гілевіч, Н. Вечны матыў: лірыка, паэмы, раман у вершах / Н. Гілевіч. – Мінск: Юнацтва, 1994. – 271 с.
2. Сцяцко, П. У. Слоўнік лінгвістычных тэрмінаў / П. У. Сцяцко, М. Ф. Гуліцкі, Л. А. Антанюк. – Мінск: Вышэйш. шк., 1990. – 222 с.

УДК 37.016:821.161.3

УПЛЫЎ ТВОРЧАСЦІ БЕЛАРУСКІХ ПАЭТАЎ НА ВЫВУЧЭННЕ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ СТУДЭНТАМІ СІАНЬСКАГА ЁНІВЕРСІТЭТА ЗАМЕЖНЫХ МОЎ (НА ПРЫКЛАДЗЕ ЁРЫЎКА З ПАЭМЫ ЯНКІ КУПАЛЫ «КУРГАН»)

Д. Б. Нечыпарук

*Сіаньскі ўніверсітэт замежных моў
г. Сіань, Кітайская Народная Рэспубліка
570621031@qq.com*

У артыкуле распавядаецца пра ўплыў творчасці беларускіх паэтаў на працэс вывучэння беларускай мовы кітайскімі студэнтамі Сіаньскага ўніверсітэта замежных моў, якія вывучаюць беларускую мову ў якасці спецыяльнасці па праграме бакалаўрыята. У якасці прыкладу прыводзіцца ўрывак з паэмы Янкі Купалы «Курган», аналізуюцца асаблівасці і цяжкасці, з якімі сутыкнуліся кітайскія студэнты-беларусісты падчас вывучэння ўрывка.

Ключавыя словы: Сіаньскі ўніверсітэт замежных моў; спецыяльнасць «Беларуская мова»; кітайскія студэнты; Янка Купала; паэма «Курган».

THE INFLUENCE OF THE BELARUSIAN POETS' CREATION TO THE LEARNING OF THE BELARUSIAN LANGUAGE OF XISU'S STUDENTS (ON THE EXAMPLE OF A PASSAGE FROM YANKA KUPALA'S POEM «KURGAN»)

D. B. Nechyparuk

*Xian international studies university
Xian, PR China
570621031@qq.com*

In the article we talk about the influence of the Belarusian poets on the Belarusian language's learning process of the Chinese students who study at Xian international studies university and learn the Belarusian language as a major of their bachelor's degree. As an example, we chose a passage from Yanka Kupala's poem «Kurgan», analyzed the specific features and difficulties faced by the Chinese students during the learning of the passage.

Key words: Xian international studies university; «The Belarusian language» major; Chinese students; Yanka Kupala; the poem «Kurgan».

Як вядома, у студзені 1992 г. паміж Беларуссю і Кітаем былі ўсталяваны дыпламатычныя адносіны, з таго часу ажыццяўляецца шматбаковае супрацоўніцтва паміж абедзвюма краінамі, у тым ліку ў сферы культуры і адукацыі. Яркім прыкладам гэтаму з'яўляецца адкрыццё цэнтраў даследавання Беларусі ў Кітаі, Інстытутаў і класаў Канфуцыя ў нашай краіне. Так, напрыклад, на сённяшні дзень у Кітаі функцыянуюць дванаццаць цэнтраў даследавання Беларусі і беларускай культуры, самы ранні з якіх быў адкрыты на базе Усходне-Кітайскага педагагічнага ўніверсітэта ў 2012 г., а самым маладым з'яўляецца цэнтр пры Ланчжоўскім універсітэце фанансаў і эканомікі, які пачаў сваё існаванне ў кастрычніку 2019 г.

Адна з самых знакавых падзей у двухбаковым супрацоўніцтве – гэта, менавіта, пачатак вывучэння беларускай мовы ў якасці спецыяльнасці ва ўніверсітэтах КНР. Цяпер у Кітаі студэнты чатырох ВНУ вывучаюць беларускую мову па праграме бакалаўрыята, сярод іх – Пекінскі ўніверсітэт замежных моў, Другі Пекінскі ўніверсітэт замежных моў, Цяньцзінскі ўніверсітэт замежных моў і Сіаньскі ўніверсітэт замежных моў.

У 2018 г. быў упершыню адкрыты набор на спецыяльнасць «Беларуская мова» ў Сіаньскім універсітэце замежных моў. Першая група складалася з 19-ці кітайскіх студэнтаў-беларусістаў, а праз два гады, менавіта ў 2020 г., яшчэ 22 студэнты далучыліся для вывучэння беларускай мовы. У працэсе вывучэння нашай мовы кітайскія студэнты не толькі праз лінгвістычныя матэрыялы і нашы «самаробныя дапаможнікі» знаёмяцца з асаблівасцямі ладу беларускай мовы, але ім таксама дапамагаюць у справе вывучэння мовы творы беларускіх пісьменнікаў і паэтаў, у прыватнасці, вершы і паэмы нашых знакамітых паэтаў Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча і інш. Трэба адзначыць, што прыкладам шанавання беларускай літаратуры з'яўляецца помнік Янку Купалу ва ўніверсітэцкім гарадку Сіаньскага ўніверсітэта замежных моў, які быў усталяваны там у чэрвені 2019 г. Перыядычна ля помніка Янку Купалу праводзяцца літаратурныя чытанні, у якіх кітайскія студэнты-беларусісты з задавальненнем бяруць удзел.

Творчасць беларускіх паэтаў не толькі дазваляе студэнтам, якія вывучаюць беларускую мову ў якасці замежнай, пазнаёміцца з такім аспектам беларускай культуры, як літаратура, але таксама праз завучванне і аналіз вершаў і ўрыўкаў з твораў адчуць эмацыйную афарбоўку мовы, што немагчыма дасягнуць на штодзённых практычных занятках па беларускай мове. Праз творы беларускіх паэтаў студэнты таксама ў пэўнай ступені спазнаюць ход гісторыі Беларусі, знаёмяцца з самабытнай культурай, традыцыямі нашай краіны, асобай самога аўтара і наогул беларускага народа, адчуваюць настрой паэта, тым самым пашыраючы звыклыя для іх рамкі моўнага вывучэння, што выклікае ў іх яшчэ большую зацікаўленасць у навучальным працэсе. Гэта дазваляе разнастаіць штодзённыя заняткі па практыцы беларускай мовы і зрабіць іх больш карыснымі, рознабаковымі і цікавымі для студэнтаў. Дзякуючы знаёмству з вершамі і ўрыўкамі з паэм беларускіх паэтаў, кітайскія беларусісты праяўляюць зацікаўленасць да мастацкіх асаблівасцяў і моўных адценняў і незвычайных моўных з'яў, якімі карыстаецца аўтар у сваім тэксце, нягледзячы на шматлікія цяжкасці ў кагнітыўным аспекце.

У канцы мінулага навучальнага года праводзілася ўрачыстае літаратурнае мерапрыемства, прысвечанае 139-й гадавіне з дня нараджэння Янкі Купалы, падчас якога кітайскія студэнты першага курса спецыяльнасці «Беларуская мова» СУЗМ выразна чыталі ўрывак з паэмы «Курган» перад помнікам Янку Купалу. У працэсе падрыхтоўкі да гэтага мерапрыемства студэнты перш за ўсё пазнаёміліся са спецыфічнай лексікай паэмы, якая часам сустракаецца толькі ў мастацкім тэксце, што дазволіла ім адчуць розніцу паміж гутарковай мовай, з якой студэнты сустрэліся на пачатковым этапе вывучэння беларускай мовы, і мастацкай мовай. Па-другое, студэнты мелі магчымасць паспрабаваць свае сілы ў якасці перакладчыкаў паэзіі, рабілі спробы перакласці ўрывак з паэмы «Курган» на кітайскую мову і часта сутыкаліся з цяжкасцямі, таму што пераклад мастацкага твора патрабуе не толькі добрага валодання паэтычнай спецыфікай і дакладнага ўсведамлення яе сэнсу на мэтавай мове, а таксама і перадачу пачуццяў і мастацкага каларыту арыгінальнага тэксту. Як адзначалі самі студэнты, нягледзячы на тое, што ў аўдыторыі яны перакладалі шмат тэкстаў рознай складанасці, але калі гаворка ідзе пра пераклад літаратурных твораў і, у прыватнасці, паэзіі, яны часам адчувалі сябе бездапаможнымі: малаўжывальныя словы, часам цяжкі для разумення сэнс асобных сказаў ускладнялі перакладчыцкую задачу, якая складалася не толькі з арганізацыі простых слоў у лагічныя сказы, але таксама і захавання эстэтычнага пачуцця. Менавіта ў гэтым «цікавым выпрабаванні» студэнты змаглі праявіць свой творчы патэнцыял і адчуць асалоду ад паэтычнага перакладу.

Як было заўважана вышэй, менавіта праз літаратурныя тэксты студэнты атрымліваюць звесткі пра пэўныя аспекты беларускай культуры, гісторыі і традыцыі. Так, менавіта, з паэмы «Курган» кітайская навучэнцы, якія вывучаюць беларускую мову, пазнаёміліся з такімі традыцыйнымі беларускімі святамі, як Піліпаўка і Купалле, пазнаёміліся з богам-грамабоем славянскай міфалогіі Перуном, тым самым узбагаціўшы не толькі слоўнікавы запас беларускай мовы, але і спецыфічныя веды:

На Купалле там птушка садзіцца, пяе,
У Піліпаўку воўк нема вые...

Хмары неба ўсцілалі мо тысячу раз,
Перуны білі з краю да краю... [1, с. 53].

Трэба адзначыць, што наяўнасць падобнай безэквівалентнай лексікі робіць пераклад на кітайскую мову амаль немагчымым ці, прынамсі, складаным.

Шматлікія ўвасабленні ва ўрыўку паэмы ярка прадэманстравалі непадобнасць паэтычнай мовы з мовай практычных заняткаў, яны адкрылі для студэнтаў новы моўны аспект. У якасці прыкладу можна прывесці наступныя радкі з паэмы «Курган»:

...ДрэMLE памятка дзён, што ў нябыт уцяклі...

Дуб галлё распусціў каранасты над ім,
Сухазелле у грудзі ўпілося;
Вецер стогне над ім уздыханнем глухім, –
Аб мінуўшчыне ў жальбах галосе [1, с. 53].

У час завучвання ўрыўка з паэмы «Курган» студэнты не толькі атрымалі дадатковую магчымасць практыкі вымаўлення, выразнага і беглага чытання на беларускай мове, але таксама дзякуючы вобразам і малюнкам, якія Янка Купала ўвасабляе ў сюжэце паэмы, маглі даць волю сваёй фантазіі і ў пэўнай ступені развіць навыкі абстрактнага мыслення.

Напрыканцы трэба адзначыць і псіхалагічнае ўздзеянне твораў беларускай літаратуры на працэс вывучэння беларускай мовы кітайскімі студэнтамі. Менавіта праз пераадоленне моўных цяжкасцяў, якія чакаюць замежных навучэнцаў пры разглядзе вершаваных тэкстаў, студэнты становяцца больш упэўненымі ў сваіх сілах і пачынаюць разумець, што на першы погляд зусім незразумелы і неперакладальны паэтычны тэкст на самай справе не такі «страшны», як здавалася спачатку, калі засяродзіцца, удумліва разабраць яго, пастарацца «ўжыцца» ў ролю аўтара і нават на некаторы час самім адчуць сябе паэтам. Тады яны пачынаюць усведамляць, якім чынам немагчымае робіцца магчымым, а пераадоленне знешніх цяжкасцяў азначае пераадоленне сваіх унутраных страхав, садзейнічае авалоданню беларускай мовай.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. Купала, Я. Поўны збор твораў: у 9 т. / Я. Купала. – Мінск: Маст. літ., 1999. – Т. 6: Паэмы, пераклады. – 430 с.